

Проблеми пенсійного забезпечення обумовлюються відсутністю науково обґрунтованих основ реформування пенсійної системи. Розвиток недержавного пенсійного забезпечення є стратегічним для української економіки. Активи недержавних пенсійних фондів можуть стати колосальним інвестиційним ресурсом для економіки країни, запорукою її фінансового та економічного відродження.

Використані джерела інформації:

1. Конституція України, Відомості Верховної Ради, 1996, №30, ст.141
2. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 р. № 1057-IV.
3. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 07.07.2010 р. № 2464-VI.
4. Васильєва Л. Й. Демографічні аспекти сучасної сім'ї // Актуал. пробл. політики: Зб. наук. пр. – Одеса, 2005. – Вип.1-2. – С.15-17.
5. Вінер М. Як розробити дійову систему недержавного пенсійного забезпечення в Україні / М. Вінер, А. Нечай, В. Яценко // Україна: аспекти праці. - 2010. - № 4. - С.12.
6. Зайчук Б. Пенсійна реформа з перспективою на майбутнє // Соціальний захист. – 2008. - №4. – С.29-31.
7. Половинчик Ю., Тарасенко Н. Пенсійна реформа: кардинальні кроки // «Україна Бізнес Ревю»; №5 (103), Січень 31, 2011, С.1-2.

УДК 338.45: 332.14

*Денисенко С.А.,
здобувач кафедри обліку і аудиту,
Академія муніципального управління, м. Київ*

ВИБІР ВАЖЕЛІВ ЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДТВОРЮВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНІВ

Запропоновано методичний підхід до формування регіональної політики промислового зростання економічних систем з визначенням взаємозв'язку між важелями організаційно-правового впливу, функціонального забезпечення та системоутворювальних регуляторів для створення оптимальних інституціональних умов регулювання відтворювальних процесів у промисловості регіонів .

Предложен методический подход к формированию региональной политики промышленного роста экономических систем путем определения взаимосвязи между рычагами организационно-правового влияния, функционального обеспечения и системообразующих регуляторов для создания оптимальных институциональных условий регулирования воспроизводственных процессов в промышленности регионов.

It is offered to methodical approach to forming of regional policy of industrial growth of the economic systems with determination of intercommunication between the levers of

organization legal influence, functional providing and system to form regulators the institution terms of adjusting of reproductive processes in industry of regions .

Постановка проблеми. Можливості регіонів конкурувати на певному товарному ринку безпосередньо залежать від конкурентних переваг певних галузей, підприємств та продукції. Стабілізація економічних процесів в Україні значною мірою залежать від використання виробничих ресурсів, від відновлення промислового потенціалу регіонів. Ринкові умови господарювання вимагають від галузей промисловості регіонів постановки та досягнення принципово нових завдань, вирішення яких на базі використання раніш існуючих методів та підходів неможливе. Потребують ґрунтовного наукового підходу дослідження теоретико-методичних засад розвитку регіональної промислової політики в умовах побудови вітчизняної моделі інноваційно-інвестиційного розвитку економічних систем на регіональному рівнях .

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розробку питань, пов'язаних з економічним регулюванням відтворювальних процесів у промисловості регіонів, внесли вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти І.Ансофф, О.М. Алімов, А.І. Амоша, В.Н. Амітан, І.П. Булеев, Я.Б. Базилюк, Б.В. Буркинський, О.П. Градов, В.Л. Дікань, А.Н. Литвиненко, А.І. Маренич, А. Маршалл, Р.А. Фатхутдінов, Ф. Хайек. Але низький рівень превентивності традиційних методів регіонального управління не відповідає сучасним тенденціям і не стимулює підприємницьку активність регіональних промислових комплексів прискорення розвитку галузі регіонів країни. Тому актуальною проблемою сучасної науки є вдосконалення інструменту регіонального менеджменту суспільного відтворення продуктивних сил регіонів.

Мета статті полягає в удосконаленні методологічного підходу до формування промислової політики у регіонах з визначенням взаємозв'язку між важелями організаційно-правового впливу, функціонального забезпечення та системоутворювальних регуляторів, що сприятиме формуванню оптимальних для України інституціональних умов регулювання відтворювальних процесів у промисловості регіонів та реалізації пріоритетів регіональної політики у відповідності до визначеної магістральної траєкторії зростання.

Викладення основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз наукової літератури з проблем суспільного відтворення показав, що відтворювальні процеси у країні розглядаються абстрактно, без урахування регіональної компоненти. Проте, останнім часом, саме регіональний фактор здійснює найбільший вплив на структуру суспільного відтворення.

Результати дослідження доводять, що залежно від обраних пріоритетів промислової політики є доцільним розгляд її чотирьох можливих варіантів, а саме: підтримка високотехнологічних виробництв; підтримка сировинних виробництв; виробництво споживчих товарів;

виробництво продукції виробничого призначення на основі 3–4 устроїв [1]. Для формування та ефективної реалізації промислової політики у регіонах необхідне розумне поєднання всіх цих варіантів.

На сьогоднішній день в Україні склалося досить таки дивна ситуація: у країні з сильними плановими традиціями в даний час немає ні прийнятих і схвалених громадськістю національних цілей розвитку, без яких не обходиться жодна розвинена країна, ні комплексної міжгалузевої промислової політики, яка зв'язала б в єдине ціле існуючі елементи структурної, інвестиційної, податкової й амортизаційної політики, наближаючи досягнення довгострокових і середньострокових цілей розвитку. Відсутність такої політики привело до того, що виробничий процес у промисловості регіонів відбувається стихійно [2]. Відсутність системного підходу до реформування промисловості регіонів спричиняє невиправдано повільний розвиток її галузей та зумовлює глибокі диспропорції між якісними і ціновими показниками її продукції на внутрішньому ринку.

Наголошено, що економічне регулювання відтворювальних процесів є ключовим елементом сталого розвитку просторових систем країни та потребує впровадження ефективних заходів державної регіональної промислової політики. Нами запропоновано основні напрями реалізації промислової політики на регіональному рівні, що полягають в наступному:

1. Для проведення ефективної регіональної промислової політики представляється необхідним термінове ухвалення пакету законів, направлених на стимулювання розвитку галузей промисловості. При цьому, у всіх механізмах, що розробляються, повинні бути чітко прописані необхідні зміни в структурних пропорціях відтворювальних процесів, і особлива увага надана таким факторам, як ліквідація неефективних ланок, розділення та злиття підприємств, заміна фізично і морально застарілих фондів тощо.

2. Необхідно у регіональному промисловому комплексі посилити правову регламентацію господарського життя, ширше використовувати нормативні методи державного регулювання. Такі методи пов'язані із застосуванням: податкових ставок, економічних нормативів, встановлених для комерційних банків (зокрема, норм обов'язкових резервів, ставок рефінансування) тощо.

3. Основна роль у формуванні потенціалу промисловості регіонів країни повинна належати фінансово-промисловим групам, корпораціям, холдинговим компаніям. Тому доцільним буде зняття необґрунтованих обмежень на діяльність інвестиційних фондів та надання податкових пільг для стимулювання створення на їх базі холдингових компаній, що здійснюють інвестиції в розвиток виробництва, надання таким компаніям, які охоплюють технологічно зв'язані ланцюжки підприємств,

пріоритетних прав на придбання пакетів акцій підприємств [3, с.185].

4. Сприяння держави створенню асоціацій дрібних та середніх підприємств, що працюють з однією крупною корпорацією з метою формування цивілізованої системи взаємодії крупних підприємств з дрібними та середніми, працюючими по їх замовленням або є споживачами їх продукції.

5. Розподіл повноважень з менеджменту промисловості різного рівня значущості – державного, регіонального та місцевого – між різними рівнями управління. Збільшення обсягу повноважень регіональних та місцевих органів влади може відбуватися як у формі безпосереднього керівництва або регулювання діяльності промислового комплексу на користь відповідного регіону як власник або співзасновник, так і у формі надання промислового комплексу фінансової підтримки із засобів відповідного бюджету [4].

6. Регулювання ступеня відкритості внутрішнього регіонального ринку шляхом використання всього спектру інструментів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, таких як митні тарифи, кількісне обмеження експорту та імпорту, застосування жорстких норм якості при сертифікації продукції, що ввозиться. Це зажадає корінним чином переглянути всю зовнішньоторговельну політику держави [5].

Однією з обставин, яка виникла в результаті реформування української економіки, є відкриття економіки для економіки розвинених західних країн з у край негативними впливами на промисловість [6, с.40].

Проголошена в кінці 80-х років та практично реалізована до сьогодення так звана політика адаптації підприємств промислового комплексу до нових умов (відкритість ринків, світові ціни, самоокупність) поставила більшість підприємств в умови, близькі до катастрофічних. Спрацював феномен, відмічений західними фахівцями: про відсутність контролю і в умовах лібералізації підприємства, які випускають проміжну продукцію, стали підвищувати ціни, щоб забезпечити самоокупність. Наступним етапом стала посилююча інфляція відпускних цін кінцевої продукції, супроводжувача зростанням грошової маси, браком оборотного капіталу і кризою неплатежів. Одним з результатів стала криза інвестиційного процесу.

Проводячи політику адаптації промисловості до ліберальних умов, уряд намагався зупинити падіння виробництва шляхом обмеження грошової маси, передбачалося, що це сприятиме відновленню капіталовкладень в матеріальне виробництво усередині країни і дозволить ввести інвестиційний процес в кероване русло. При цьому не враховувалося, що головні причини інфляції носять не монетарний, а структурний характер.

Відсутність в Україні комплексної промислової політики привело до того, що проблема збереження і розвитку науково-технічного

потенціалу до останнього часу розглядалася в окремих, не зв'язаних між собою програмах.

Визначено, що використання міжгалузевих таблиць, запропонованих В. Леонтьєвим для державного регулювання економіки, дозволило одержати інструмент для зіставлення народногосподарських наслідків різних варіантів інвестиційної та податкової політики, зовнішньої торгівлі, військових витрат тощо. Таблиці «витрати - випуск» з'явилися відправним пунктом для аналізу міжгалузевих залежностей цін, розрахунки по них дозволили оцінювати не тільки прямі, але і непрямі наслідки тих або інших змін в масштабах, технології і структурі виробництва, споживацькому попиті, інвестиційній сфері, зовнішній торгівлі, співвідношенні цін і доходів тощо [6, с.145].

У СРСР по аналогії з міжгалузевим балансом складався баланс народного господарства. Проте на сьогоднішній день в Україні склалася досить таки дивна ситуація: у країні з сильними плановими традиціями, в даний час немає ні прийнятих і схвалених громадськістю національних цілей розвитку, без яких ні обходиться жодна розвинена країна, ні комплексної міжгалузевої промислової політики, яка зв'язала б в єдине ціле існуючі елементи структурної, інвестиційної, податкової і амортизаційної політики, наближаючи досягнення довгострокових і середньострокових цілей розвитку.

Дезінтеграційні процеси української економіки привели до небезпеки розпаду єдиного економічного простору. Координація дій центральних і регіональних властей повинна бути направлена, перш за все, на збереження загальних принципів функціонування економіки на всій території. До числа головних принципів економічного простору як основної мети регіональної промислової політики, на наш погляд, відноситься: безперешкодний рух товарів, капіталів і робочих кадрів між регіонами; вільне формування економічних, науково-технічних та інших договірних відносин між підприємствами легкої промисловості в будь-якому регіоні і за її межами, з дотриманням законодавства; усунення монополізації виробництва, засудження політики двосторонньої збалансованості в міжрегіональних економічних зв'язках; забезпечення свободи транзитних перевезень по всій українській території (без системи використання регіональних мит); встановлення єдиних принципів оподаткування [1].

З'ясовано, що головна задача полягає у створенні національних ринків товарів, праці та капіталу. Ринок товарів без втручання адміністрації і штучних бар'єрів міжрегіональним зв'язкам починає виконувати роль саморегулятора попиту і пропозиції, а потім виробництва та споживання. Зусилля уряду полягають в регулюванні ринку товарів за допомогою державних контрактів, трансфертів тощо.

Подальше зміцнення єдиного економічного простору пов'язане з практикою міжрегіональних договорів і угод, створенням різних асоціацій економічної взаємодії з дотриманням існуючого законодавства.

Регіональна політика охоплює комплекс законодавчих, адміністративних, економічних регуляторів як центральними, так і місцевими органами влади, і направлених на економічне регулювання процесів відтворення продуктивних сил регіонів. Успіх розвитку економіки регіону забезпечується науковими позиціями регіональної політики, яка орієнтована на освоєння територій, пом'якшення регіональних диспропорцій та підйом економіки.

Технологія управління реалізацією регіональною промисловою політикою здійснюється завдяки добору інструментарію, що базується на використанні принципів раціоналізації та збалансованого поєднання економічних, адміністративних, організаційних, інформаційних важелів впливу для регулювання економічних відносин у регіональному промислово-комплексі.

Розрізняють прямі і непрямі методи проведення регіональної, зокрема промислової політики. У першому випадку держава бере активну участь у капіталовкладеннях, направлених на вдосконалення територіальної структури господарства (створення центрів зростання, промислових парків, інфраструктури в районах, яким надається перевага тощо). У другому випадку – держава через фінансову (податкову, митну) систему виробляє стимулювання прискореного розвитку [4].

Методи прямої участі держави в економічному регулюванні відтворення процесів регіонального розвитку промисловості пов'язані з адміністративними заходами. До їх числа входять державні регіональні програми, що фінансуються за рахунок бюджету; замовлення на поставку продукції за допомогою контрактів; інвестиційні проекти.

Результати дослідження доводять, що у рамках регіональної політики держава повинна вирішувати дві основні задачі – стабілізуючу та стимулюючу. Перший етап (стабілізаційний) повинен включати наступні кроки: а) введення регіонального цільового програмування, яке засновано на прямій державній дії на економіку територій; б) встановлення у всіх регіонах єдиного рівня соціально-економічного розвитку, що включає забезпечення середнього рівня (не мінімального) життя громадян; розвиток соціальної сфери; відтворення трудових і матеріальних ресурсів; в) створення єдиного координаційного та аналітичного центру з моніторингу розвитку регіонів України.

На другому етапі регіональної політики перед державою стоїть задача дотримання територіальних інтересів, а також стимулювання тих регіонів, в яких є передумови для прискореного економічного зростання галузей регіонального промислового комплексу.

Висновки. Отже, для відображення послідовності реалізації запропонованого підходу необхідним є розроблення відповідного алгоритму, який буде враховувати структурно-функціональну оптимізацію регіональної політики відтворення потенціалу регіональних промислових комплексів по вертикалі з послідовним закріпленням окремих функцій за певними рівнями системи управління, виходячи із зіставлення критичної потужності об'єктів надання благ і обсягу потреби в них, що сформувалася на певній території.

Використані джерела інформації:

1. Амитан В. Н. Регион в ресурсной структуре государства / В. Н. Амитан // Региональные перспективы. – 2009. – № 5–6. – С. 15–17.
2. Бистряков І. К. Економічний простір: аспекти методологічного визначення / І. К. Бистряков, Л. Г. Чернюк. – К.: РВПС України НАН України, 2006. – 56 с.
3. Ансофф І. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф, Э. Дж. Макдоннелл: [пер. с англ.]. – СПб. : Питер Ком, 1999. – 416 с.
4. Царенко О. В. Методологічні основи формування конкурентних переваг галузей промислового комплексу регіонів країни / О. В. Царенко // Національне господарство України: теорія і практика управління: [зб. наук. пр.]. – К : РВПС України НАН України, 2008. – С.36–43.
5. Покропивний С. Ф. Регулювання територіального розвитку: стратегія і ефективність / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К.: КНЕУ, 2003. – 352 с.
6. Леонтьев В. И. Государственное регулирование и устойчивость экономического подъема стран / В. И. Леонтьев – Арт-Москва: Наука, 2004. –196 с.

УДК 336.7

*Дмитренко Т.Л.,
заступник директора з методичної роботи
Навчально-методичного центру
Держфінмоніторингу України*

**ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ ГОТІВКОВОГО ОБІГУ ЯК
СКЛАДОВА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ ЗЛОЧИННОГО
ПОХОДЖЕННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ**

Розглянуто заходи, спрямовані на протидію відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, щодо фінансових операцій з використанням готівкових коштів.

Рассмотрены мероприятия, направленные на противодействие отмыванию доходов, полученных преступным путем, относительно финансовых операций с использованием наличных средств.

The measures directed on counteraction to washing of the profits got a criminal way are considered about the cash financial transaction.